

Д. Хібнік

**ЖАНР ТРАДИЦІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КОЛЯДКИ
У ТВОРЧОСТІ КОМПОЗИТОРІВ ХАРКІВСЬКОЇ ШКОЛИ**

D. Khibnik

**GENRE OF TRADITIONAL UKRAINIAN CHRISTMAS CAROL
IN THE WORKS OF KHARKIV COMPOSERS**

Батьківщиною колядок завжди вважалися землі сучасної України. Саме українське Різдво є найбагатшим на традиції, співи та святкові ігри. Кожному з періодів «святюк», тобто святкуванню багатьох подій від Різдва Христового до Водохреща, притаманні певні традиційні пісні, такі як: колядки, щедрівки, йорданські. Колядки прославляють подію народження Христа-Спасителя. Зазвичай, це твори релігійно-епічного спрямування.

У численному розмаїтті народних українських колядок можна простежити відмінності між ними за змістом: одні розповідають про народження Христа, його перші дні життя на землі, про волхвів та Ірода; інші ж славлять сонце, місяць, грім, відомих князів та певні історичні події (тобто мають відголоски язичницької культури). Та мета всіх колядок зазвичай однакова — принести людям радість від Великого свята Різдва.

Недивно, що до цього жанру звертаються майже всі українські композитори, які створювали музику для хорів, починаючи з Миколи Леонтовича, «Щедрик» якого без перебільшення є найвідомішою різдвяною піснею в цілому світі.

Кожний з регіонів України славиться своїми майстрами українських колядок та щедрівок. Так, київська композиторська школа представлена такими авторами, як Микола Лисенко, який на підґрунті різдвяних пісень створив цілу оперу-колядку «Різдвяна ніч», Яків Яциневич — композитор, диригент і фольклорист, учень М. Лисенка («А в Єрусалимі»), Пилип Козицький — професор, музикознавець, завідувач кафедри історії музики Київської консерваторії («Ой, коляда, колядниця»). З сучасних авторів можна назвати Олександра Тарасенка, композитора, диригента, активного музичного діяча, який аранжував одну з відомих різдвяних пісень «Спи, Ісусе, спи» («Різдвяна коліскова») та Ігоря Поклада — автора, якому належить музика до відомих мультфільмів про козаків, а також обробки багатьох українських пісень та колядок («Колядка»).

Західні регіони України славляться такими митцями, як Михайло Гайворонський (Львів), який є автором хорових збірок «Колядки та Щедрівки» та «Гуцульське Різдво», Богдан Дерев'яно (Івано-Франківськ, Рівно, Львів у різні роки життя) «Дзвони б'ють, дзвони грають», Микола Михайлець (Дрогобич) «Колядка», Роман Стельмащук (Львів) «Народився Бог на сіні», Остап Мануляк (Львів) «Ой господарю, господароньку» тощо.

Не стала винятком і харківська композиторська школа. Серед найулюбленіших різдвяних піснеспівів нашого міста є твори Андрія Сиротенка «Нова радість стала», «Добрий вечір тобі», «Щедрівка», «Коза», «По всьому світі новина». В основу хорових аранжувань А. Сиротенка покладені популярні різдвяні ігри та колядки, які кожен з нас знає з дитинства. Автор використовує розмаїття сучасних прийомів художньої виражальності, таких як багаточисленні відхилення та модуляції, хроматичні

ходи, нетерцієві гармонічні сполуки, поліритмія, поєднуючи їх з традиційними фольклорними засобами — поступовим вступом партій, гетерофонією, підголосковою поліфонією, перемінним ладом та перемінним розміром.

Прикладом суто авторського твору є «Щедрий вечір» Анатолія Гайденка. Композитор поєднує тут елементи народної календарно-обрядової пісні та інструментального супроводу зі стрибковим голосоведінням мелодії, що надає твору автентичного звучання.

Ігор Анатолійович Гайденко — відомий український композитор, автор багатьох музичних творів, зокрема для хорів змішаного складу. Він є доцентом Харківської державної академії культури, лауреатом престижних конкурсів, Всеукраїнського конкурсу ім. В. Косенка та I Міжнародного конкурсу композицій для бандури ім. Гр. Критастого (Канада), Премія за найкращий твір I Міжнародного конкурсу ім. Гната Хоткевича.

Творчий здобуток митця становлять як камерно-інструментальні твори, так і хорова музика, у тому числі й для дитячого хору. Серед дитячих хорів широку популярність здобула його обробка української народної пісні «Дощик». У 2018 році ним було створено ще одну композицію для дітей — пісня «Процавай, Масляна», яка була написана для дитячого хору «Скворушка». Серед композицій для мішаного хору слід виокремити «Sanctus» (з оркестром), «Carol», «Всякому городу» та «Дивна ніч» (acappella).

Дві колядки Ігоря Гайденка «Зійшла зоря ясна» та «Дивна ніч» розповідають про події тієї самої ночі, коли народився Христос, описуючи велику радість на небі й на землі від цієї новини. «Дивна ніч» — одна з найдавніших колядок, має декілька варіантів мелодії, у цьому авторському творі використано найпопулярніший народний варіант. Основна думка літературного тексту колядки проявлена в останніх рядках твору, де янголи сповіщають увесь світ про народження Христа та славлять Його.

К. Околович

ОСОБЛИВОСТІ ВТІЛЕННЯ ЖАНРУ ЗАУПОКІЙНОЇ МЕСИ В РЕКВІЄМІ C-MOLL Л. КЕРУБІНІ

К. Okolovych

PECULIARITIES OF THE IMPLEMENTATION OF THE FUNERAL MASS GENRE IN L. CHERUBINI'S C-MOLL REQUIEM

Значне місце у творчості Л. Керубіні займає духовна музика. Зокрема, це два Реквієми: c-moll (для мішаного хору), d-moll (для чоловічого хору). Саме Реквієм до мінор був, на думку Людвіга ван Бетховена, найкращим твором цього жанру. Таку ж високу оцінку композиції надав Г. Берліоз, зазначивши, що жоден інший твір видатного композитора не витримує порівняння з Реквіємом до-мінор — шедевром Л. Керубіні.

Реквієм c-moll пам'яті Людовіка XVI було замовлено Л. Керубіні до річниці страти короля та королеви (21 січня 1793 року). Перше виконання відбулося 21 січня 1817 року в Парижі, в соборі Сен-Дені, де в 1815 році були перепоховані останки короля та королеви.